

Rodowód Piastów

13 czerwca 2025

Historia poznawania rodowodu pierwszego rodu, który utworzył Polskę i władał ziemiami Polski, była długa. Średniowieczne kroniki i podpierające je legendy prezentują Piastów jako ród z tej ziemi w średniowieczu. Protoplastą miał być biedny Piast kołodziej.

Jak to w nauce bywa, rozwija się ona poprzez stawianie teorii, poddawanych pod krytykę świata naukowego. Teorii tej przeczy odnotowywana przez archeologów zmiana technik budowania grodów. Archeolodzy obserwują niszczenie małych, grodów typu tornow, jakie powstawały przed IX wiekiem. Na terenie Wielkopolskim w tym okresie obserwujemy niszczenie podbojem tego typu grodów i postawianie grodów nowego typu, znacznie większych, z obwałowaniem drewniano – ziemnym pozwalającym stawiać wały wysokości nawet 13 m, jak szacuje się pierwotną wysokość obwałowania na Ostrowiu Lednickim.

Nadchodzą Piastowie

Pierwsze, niewielkie założenia grodowe w Poznaniu, Gieczu oraz na Ostrowie Lednickim datowane są na lata 923-928. Te grody

wiązane są z działalnością Piastów. Po czym następuje przerwa w budownictwie grodowym, by około roku 940 ponownie nastąpiła intensyfikacja inwestycji w budowy grodów. Powstanie grodu w dawnym miejscu kultowym, w Gnieźnie datowane jest na przełom roku 939/940. W roku 940 powstaje piastowski gród w Łądzie, na półwyspie szyja w Bninie, koło Kurnika. Te grody pozwalają datować czas pojawienia się Piastów w Wielkopolsce.

Skąd jednak się wzięli?

Średniowieczni kronikarze wywodzą rodowód Piastów jako ród tubylczy, czyniąc jego protoplastą Piasta Kołodzieja.

Środowiska niemieckich archeologów preferowały teorię zakładającą, iż jeśli Ruś (szlak wodny od Waregów po Greków), plemiona bałtyjskie, scalili wikingowie – Waregowie – z rodowodem skandynawskim, więc zgodnie z ówczesną ich wiedzą, ludność skandynawska dziś błędnie [1] mieniąca się Germanami, dla nich oznacza, iż Słowianie nie potrafili zbudować państwa chrześcijańskiego, opartego na dwóch filarach: księcia i biskupa. Oznaczało to dla nich, że Piastowie musieli być wikingami. Zaprzeczają temu badania archeologiczne. W okresie, gdy na ziemiach Polski pojawił się ród Piastów, jak twierdził m.in. prof. Samsonowicz aktywność wikingów w Wielkopolsce, ziemi rodowej Piastów była niewielka.

Inną teorię przedstawił prof. Urbańczyk. W czasie zbliżonym do pojawienia się Piastów na ziemiach Wielkopolski na Europę najechał stepowego lud Madziarów. Lud ten rozbija istniejące państwo Wielkomorawskie, na ziemiach słowiańskich z tubylczą ludnością słowiańską utworzył państwo Madziarów – Węgrów. Stąd Piastami mogli być potomkowie jednego z rodów wielkomorawskich pozbawionych władzy przez Madziarów.

Kolejna teoria wywodzi Piastów z terenów łużyc, gdzie mogli posiąść wiedzą o tym, jak należy konsolidować rody, plemiona, by zbudować państwo mogące przeciwstawić się podobnym twórcom sąsiadów.

Nadzieją na rozstrzygnięcie sporu miały być badania genotypu Piastów, tak jak zrobiono to wcześniej z Rurykiewiczami, pierwszą dynastią rządzącą Rusią, Wielkim Księstwem Litewskim. By odpowiedzieć na to pytanie, szeroko zakrojone badania podjął zespół pod kierownictwem przewodniczącego Rady Naukowej Instytutu Chemii Bioorganicznej PAN, prof. Marek Figlerowicz. Na wynik badań musieliśmy czekać długo, bo naprzeciw ich wysiłkom stanęło wiele sił. Pierwszym krokiem było wytypowanie grobów, w których spoczywały szczątki potomków rodu Piastów. Groby władców są we władaniu Kościoła. By uzyskać pozwolenie odpowiedniego biskupa, trzeba było czasu i wysiłków. Gdy już przystąpiono do otwierania grobów Piastów, sprzeciwiła się temu historia Polski. Różne zawieruchy czasów spowodowały, iż w grobach męskich znajdowano pochówki kobiet albo zmieszane kości kilku osób, albo też data wyznaczona metodą radiowęglową nie pokrywała się z czasem życia osoby, do której miał należeć dany grób. Tradycyjnie uznane zniszczone groby Mieszka i Bolesława Chrobrego w katedrze Poznańskiej dziś wieją pustką. Spośród wielu wytypowanych pochówków Piastów udało się pobrać historyczny materiał genetyczny od ok. 30 potomków Piasta Kołodzieja. Wyniki tych badań okazały się dla wszystkich zaskakujące. O ile z badań ostatnich Piastów mazowieckich wiedzieliśmy, iż Piastowie mogą nosić celtycką haplogrupę R1b. Badania zespołu prof. Marka Figlerowicza potwierdziła tę tezę, ród Piastów wywodzi się z ludów celtyckich, ale równocześnie uszczegółowiły te badania. Najbliżej genetyczny zbliżony Piastom okazał się lud Piktów. Co to za lud zapyta znakomita większość Polaków? Piktowie, to lud określany przez Rzymian „pomalowanymi”, od zwyczaju zdobienia swych ciał malunkami, bardziej tatużami. Sami zwali siebie Cruthini.

Celtowie, do których zaliczają się Piktowie, to lud indoeuropejski, którego kolebkę sytuujemy między Lasem Czeskim i Renem. Celtom przypisuje się wprowadzenie na ziemiach Polski żelaza, oraz liczne pozostałości dymarek, znajdowane w Górach Świętokrzyskich, a także na Mazowszu na południowy zachód od Warszawy. Procesy migracyjne, jakie miały miejsce w Europie,

zepchnęły ten lud w skrajnie zachodnio-północne tereny Europy. Dziś potomkami Celtów są mieszkańcy Brytanii, we Francji, Walijczycy, Szkoci, Irlandczycy. Piktowie zamieszkiwali tereny Highlands (Szkocja). A to zupełne zaskoczenie.

Szkocja nie była terenem, z których wywodziły się wyprawy wikingów. Badania archeologiczne nie potwierdzają aktywności wikingów w Wielkopolsce w czasach pierwszych Piastów. Również ustaleniom genetyków wydają się przeczyć badania określające czas powstawania grodów wczesnopiastowskich, które późniejsi Piastowie nie zniszczyli, stawiając grody piastowskiej koncepcji. Kierunek ekspansji Piastów wyrażony datami powstawania grodów, które Piastowie rozbudowywali, a nie niszczyli, jest wyraźny. Piastowie podporządkowali sobie teren Wielkopolski od Południa w kierunku Gniezna, gdzie za czasów pierwszych Piastów istniało silne miejsce kultowe, wyznając zasadę. Kto panuje nad przedchrześcijańskim miejscem kultowym, na gnieźnieńskim wzgórzu Lecha, gdzie dziś stoi archikatedra gnieźnieńska, panuje nad Wielkopolską. A Piastowie podporządkowali sobie tę ziemię świętą, stosunkowo późno, bo na przełomie lat 30. i 40. X wieku.

Czy Piastowie byli Piktami?

Jak połączyć, szkockie/celtyckie pochodzenie Piastów z faktem, iż Piastowie podporządkowywali sobie ziemię Wielkopolski od południa?

Tu prof. Marek Figlerowicz wskazuje na jeden fakt. Jak wiemy, brat Józefa Piłsudskiego po rosyjskim zesłaniu wyemigrował do Japonii, gdzie spoczęły jego kości, a dziś rośnie grono i jego potomków, rodowitych Japończyków. To nie musiała być inwazja zorganizowanej grupy najeźdźców. Założycielem rodu Piastów mógł być jeden z wojów grupy wikingów, który wywodząc się ze Szkocji, wraz z tą grupą dotarł na tereny Wielkopolski i tam zorganizował sobie sprawną drużynę stopniowo podporządkowującą mu kolejne grupy rodowe Wielkopolski. Tak było z

Rurykiewiczami. Wikingowie nie patrzyli na to, gdzie narodził się przywódca a na jego zdolności do zorganizowania skutecznej wyprawy.

Sensownym, bo opartym na datach powstawania grodów, które za Piastów nie uległy zniszczeniu, a stopniowo się rozbudowywały, wydaje się teoria, iż podbój Wielkopolski wyruszył z dzisiejszego Kalisza. Jednak ta teoria nie wyjaśnia, skąd Piastowie czerpali wiedzę o budowaniu państwa, które jako pierwsze wśród ziem Słowian było w stanie zatrzymać parcie Cesarstwa Niemieckiego na wschód?

Patrząc na te badania i wynikające z nich wnioski jest to teoria dopiero poddana pod dyskusję. Dr Błaszczuk [2] wskazuje na możliwość popełnienia błędu w określeniu mutacji. Zespół prof. Figlerowicz przyjął mutację R1b-S747, która wskazuje na Piktów, podczas gdy dr Błaszczuk wskazuje na mutację R1b U512, która występowała także u ludzi zamieszkujących we wcześniejszych okresach średniowiecza ziemie dziś polskie. Tak więc nadal brniemy w obłokach niewiedzy, kim byli Piastowie. Byli potomkami Celtów, czy przybyszami, czy też jak twierdzą średniowieczne kroniki rodem wyrosłym spośród tutejszej elity? Tylko gdzie się nauczyli zupełnie nowej, piastowskiej koncepcji budowy grodów? Skąd ich koligacje z dworami, że według skandynawskich sag, potomkowie siostry Bolesława Chrobrego, Świętosławy (Sygrydy) stali się władcami Danii, Norwegii, Anglii?

Autorstwo: Zawisza Niebieski

Ilustracja: WolneMedia.net (CC0)

Źródło: WolneMedia.net

Przypisy

[1] Germanie, to określenie przyjął Posejdonios a w ślad za nim Juliusz Cezar i dotyczyło ono wszystkich ludów mieszkających poza limesem, czyli terenami kontrolowanymi przez Rzymian. A wtedy z Cesarstwem Rzymskim graniczyły ziemie

celtyckie, kolebką tych, którzy dziś mienią się być Germanami, jest dzisiejsza Dania. Genetycznie dzisiejsi Niemcy są w 40% Celtami i po ok. 20% Słowianami i Germanami.

[2]

<https://www.national-geographic.pl/historia/piastowie-sa-ze-szkocji-to-absurdalne-i-bledne-wnioski/>